

Орлова О.О.,
доцент кафедри теорії
та історії держави і права
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ,
кандидат юридичних наук, доцент

Сушицька К.О.,
слухач магістратури факультету підготовки
фахівців для підрозділів превентивної діяльності
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

ЗАХИСТ ПРИВАТНОСТІ В УМОВАХ ЦИФРОВОЇ ЕПОХИ В ЄВРОПЕЙСЬКІЙ СУДОВІЙ ПРАКТИЦІ

Питання розуміння, забезпечення та захисту приватності набувають нового виміру з розвитком інформаційних технологій, з формуванням такого типу суспільства, як інформаційне. Такі явища, як кіберпростір, мережеві комунікації, віртуалізація, надають проблемам приватності особливої гостроти. За межами правового поля опиняється значний пласт соціальної реальності, який потребує регулювання. При цьому так швидко, як змінюється інформаційне середовище, не встигають змінюватися юридична практика та правова теорія.

В українській науці доволі активно розвивається дослідження питання правового захисту права людини на приватність відповідно до міжнародно-правових стандартів, зокрема, у працях М.М. Антонович, М.В. Буроменського, В.Г. Буткевича, В.Н. Денисова, А.І. Дмитрієва, А.С. Довгерта, В.К. Забігайла, Л.Г. Заблоцької, О.В. Задорожнього, А.С. Мацка, В.І. Муравйова, П.М. Рабіновича, Л.Д. Тимченка, Ю.М. Тодики, С.В. Шевчука, Ю.С. Шемшученка.

Сутність приватності відображається в різноманітних концепціях, серед яких складно визначити провідну або загальноприйнятту. Серед найбільш розповсюджених слід назвати розуміння приватності як недоторканості приватного життя особи, невтручання в особисту сферу, контроль над особистими даними, вибіркоче розголошення відомостей, автономія у приватній сфері, визначена обмеженість комунікації, можливість поділитися інформацією з самостійно обраними особами [1].

Зокрема, варіації цього права із зосередженням на невтручання, захисті та вилученнях є у Загальній декларації прав людини, Міжнародному пакті про громадянські та політичні права, Конвенції про захист

прав людини і основоположних свобод [2].

У резолюції Генеральної Асамблеї ООН «Право на приватність у цифрову епоху» від 18 грудня 2013 р. підкреслено глобальну і відкриту природу Інтернету і швидкий розвиток в сфері інформаційних та комунікаційних технологій як рушійної сили для прискорення прогресу на шляху до розвитку в різних формах. В документі підтверджено, що «ті ж права, що люди мають в оффлайн-режимі також повинні бути захищені онлайн, в тому числі право на приватність» [3].

У судовій практиці європейських держав захист приватних даних зводять до таких двох положень: 1) пріоритетним є право особи розпоряджатися своїми персональними даними; їх використання без дозволу володільця тягне відповідальність згідно з законодавством; 2) для будь-кого, хто здійснює користування персональними даними фізичних осіб з їх дозволу, встановлено відповідальність у разі умисного розголошення цих даних третім особам (якщо тільки фізична особа не дала дозвіл на таке розголошення)» [4, с. 5-6].

Велике значення мають дії самої особи, спрямовані на захист приватності. Щоб захистити себе, необхідно застосувати низку запобіжних заходів. Ймовірно, знадобиться усвідомлена, активна поведінка користувачів та певний саморозвиток особи, підвищення інформаційної грамотності для збереження її приватності. Мінімальні технічні стандарти для захисту приватності потребують погодження та універсалізації з огляду на різний рівень захисту права на приватність в окремих правових системах. Все це передбачає докладання спільних зусиль з боку різних учасників: держави, суспільства, індивідів.

Отже, інформаційні технології поступово змінюють ставлення людей до питань приватності. Одночасно люди звикають до винесення особистих питань у площину публічної комунікації та взаємопроникнення різних сфер життя, поступаються приватністю задля власної зручності, можливостей комунікаційних мереж, безперешкодного доступу до кіберпростору, що зрештою зменшує рівень очікувань щодо збереження та захисту приватності.

Бібліографічні посилання:

1. Серьогін В.О. Право на недоторканість приватного життя у конституційно-правовій теорії та практиці: Монографія/В.О. Серьогін. - Х.: Фінн, 2010. - 608 с.
2. Convention for the Protection of Human Rights and Fundamental Freedoms, ETS 5; 213 UNTS 221.
3. General Assembly Resolution "The right to privacy in the digital age", A/RES/68/167.
4. Гнатюк С.Л. Особливості захисту персональних даних в сучасному кіберпросторі: правові та техніко-технологічні аспекти: Аналітична доповідь / С.Л. Гнатюк. - К. : Нац. ін-т стратегічних досліджень, 2013. - 51 с.